

Informationsklass: K1

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Lotta Medelius-Bredhe

Generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2025-04-10

SVK Dnr 2025/149

Remissvar av betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89)

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har som remissinstans mottagit betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89) från Klimat- och näringslivsdepartementet och önskar lämna nedan synpunkter. Specifika synpunkter på författningsförslag lämnas i bilaga 1.

Sammanfattningsvis instämmer Svenska kraftnät i förslaget om en övergång till ett auktionssystem för havsbaserad vindkraft. Vissa aspekter i en övergångsfas samt vid implementeringen av ett auktionssystem påverkar hur väl Svenska kraftnät ges förutsättningar för att möta utmaningarna i energi- och nätplaneringen vilket beskrivs i detta remissvar.

Införande av ett auktionssystem

Svenska kraftnät ser positivt på en övergång till ett auktionssystem för havsbaserad vindkraft. Svenska kraftnät delar även utredningens uppfattning att förutsättningar i stort saknas för etablering av havsbaserad vindkraft, även ny elproduktion generellt, på grund av rådande marknadsförhållanden. Svenska kraftnät ser att denna situation leder till en utmaning för energi- och elnätsplaneringen så som utredningen beskriver.

Svenska kraftnät anser inte att verket är den mest lämpade myndigheten för ett uppdrag som auktionsmyndighet. Huvuddelen av Svenska kraftnät's verksamhet utgörs av affärsverksamhet och verket har inte tillståndsprövande myndighetsuppdrag idag. Flera frågor som ska bedömas inom ramen för auktionsförfarandet ligger dessutom utanför Svenska kraftnät's huvudsakliga ansvarsområde. Ett myndighetsuppdrag att genomföra auktioner och följa upp koncessionsvillkor skulle istället kunna medföra ökad komplexitet i gränsdragning mellan verkets olika roller med önskade effekter som följd.

Svenska kraftnät bör vara en viktig samrådspart i frågor kopplat till det nationella elsystemet, anslutning och säkerhetsskydd. För att auktionssystemet ska fungera väl med planeringen och användandet av elnätet är det av stor vikt att Svenska kraftnät tidigt engageras i regeringens arbete med utpekande av lämpliga områden för havsbaserad vindkraft och att de utpekade områdena överensstämmer med Svenska kraftnät's utpekade områden eftersom en bedömning kring anslutningsfrågan redan skett där. Det är väsentligt att regeringen och auktionsmyndigheten engagerar Svenska kraftnät i arbetet med utformningen av koncessionerna vad gäller anslutningsfrågan.

Hanteringen av befintliga projekt

Svenska kraftnät anser att fortsatt projektering har stora fördelar givet att det finns förutsättningar att realisera havsbaserad vindkraft.

Fortsatt projektering innebär dock en risk för att befintliga projektörer, under obestämd tid, kan ligga vilande med viss reserverad kapacitet kopplad till projektet. Detta resulterar i låsta reserveringar av kapacitet som Svenska kraftnät skulle behöva omfördela för att elnätet ska kunna användas på det mest effektiva sättet. Likt utredningen vill Svenska kraftnät därför betona vikten av framdrift i projekten och att tidsfristvillkor är ett bra sätt att motarbeta osäkerhet i energi- och elnätsplaneringen.

Svenska kraftnät anser att det bör tydliggöras vilka kriterier som ska ligga till grund för bedömningarna i regeringens urval av befintliga projekt. Bedömningen av lämpliga projekt och prioriteringen dem emellan

måste, som utredningen noterar, bygga på saklighet och likabehandling. Regeringens tillståndsgivning föreslås indirekt styra tilldelningen av anslutning till transmissionsnätet, vilket gör det särskilt viktigt att tillståndsbeslutet uppfyller ellagens och EU-rättens krav på objektiva och icke-diskriminerande villkor för anslutning till transmissionsnätet.

Svenska kraftnät instämmer med utredningen att framdrift i projekten är av stor vikt och att tidsfristvillkor är ett bra sätt att motarbeta osäkerhet i energi- och elnätsplaneringen.

Utredaren ger tre alternativa förslag på hur befintliga projekt skulle kunna hanteras. Svenska kraftnät bedömer att det inte är rimligt att låsa den stora mängd kapacitet som förslag 1 kräver under en obestämd tid. Det är inte lämpligt utifrån principen att nyttja nätet effektivt. Oavsett alternativ är dock tidsfrister av yttersta vikt och nödvändiga i hanteringen av befintliga projekt.

Regelförenklingar som ska gälla redan för befintliga projekt

En ledning mellan elproduktion och elnät eller direkt till elanvändare ska inte *alltid* behöva utgöra nätverksamhet.

Svenska kraftnät är positiva till förslaget gällande omformulering av definitionen för nätverksamhet i ellagen. Svenska kraftnät anser dock att förslaget endast bör genomföras tillsammans med

- kompletterande regelförändringar som säkerställer att koncessioner som huvudregel ges till nätföretag,
- en mekanism för återkallelse av koncessionen eller ett beslut att en ledning ska övertas av ett nätföretag, för det fall 1) en ledning med koncession, som inte ingår i nätverksamhet, behövs för att bygga ut nätet, eller 2) koncessionsinnehavaren, efter anslutning av en anläggning, inte uppfyller de krav som ställs på ett nätföretag, och
- ett förtydligande av förslagets betydelse för förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857), (IKN) och de begrepp som används i dag.

Skälen för detta redovisas enligt nedan.

Koncessioner ska i första hand innehas av ett nätföretag

En reglering att koncessioner i första hand ska innehas av ett nätföretag är viktig för ett effektivt nätutnyttjande, undvikande av parallella nät, sammanlagringseffekter och att andra framtida kunders anslutningar ska kunna hanteras effektivt. Det är särskilt viktigt eftersom föreslagen reglering ska tillämpas oavsett kraftslag, på land och hav, oberoende av ledningens längd och spänning. När det finns ett nätföretag i området bör det följaktligen också betraktas som part i den här typen av koncessionsärenden.

Mekanism för återkallelse av koncessionen

Den anslutningsplikt som koncessionsägaren kommer ha innebär inte något ansvar för att bygga ut sitt nät för att hantera en anslutning eller tillgodose framtida behov (vilket den som bedriver nätverksamhet har enligt 3 kap. 1 § ellagen). För det fall kapacitet finns synes utredaren inte närmare ha redogjort för hur processen för anslutning till koncessionshavaren som då ännu inte bedriver nätverksamhet ska gå till eller vad som händer i det fall koncessionshavaren bedöms olämplig att bedriva nätverksamhet.

Energimarknadsinspektionen (Ei) behöver således få möjligheten att återkalla koncessionen eller besluta att ett nätföretag på skäligen villkor ska överta anslutningsledningen, om koncessionshavarens anslutningsledning bör ingå i en utbyggnad av elnätet i området. Det bör också förtydligas hur Ei ska bevaka dessa koncessioner i sin tillsyn och vilka verktyg som kan användas om till exempel förelägganden om rättelse inte följs.

I sammanhanget vill Svenska kraftnät föra fram att separationskravet är en central del i elmarknadsreformen. Kravet på separation berörs inte närmare i utredningen, men Svenska kraftnät's bedömning är att om inte ovan beskriven mekanism för återtagande av koncession etableras kommer föreslagna ändringar i ellagen påverka kravet.

Icke koncessionspliktiga nät

Svenska kraftnät efterfrågar ett förtydligande om vilka konsekvenser förslaget på ändring och tolkning av definitionen får i förhållande till IKN liksom hur det i utredningen nya begreppet "för elproducentens egen räkning" ska tillämpas i förhållande till de begrepp som används idag ("för annans räkning" och "för egen räkning").

Åligganden som koncessionshavare kommer att kvarstå

Svenska kraftnät anser att det behöver förtydligas, t.ex. i författningskommentaren, vilka krav som ställs för att sökanden ska anses lämplig att inneha en nätkoncession och att det bör utredas närmare vilka konsekvenser förslaget får. Svenska kraftnät understryker särskilt vikten av att det, på samma sätt som idag, fortsättningsvis ställs höga krav på de aktörer som ska ansluta till stamnätet.

Övriga synpunkter på utredningen

Svenska kraftnät är positiva till förslaget om att såvitt avser elledningar i allmänt vatten ska tillämpningen av miljöbalken avskaffas i koncessionsprövningen. Svenska kraftnät är dock kritiska till förslaget att villkor kopplade till miljöbalksprövningen ändå ska kunna ställas vid koncessionsprövningen.

Svenska kraftnät är positiva till utredningens förslag att lokaliseringen av en ledning i allmänt vatten ska kunna anges genom en start- och slutpunkt alternativt som en bred korridor istället för en föreslagen sträckning.

Svenska kraftnät stödjer förslaget om återanvändning av bottendata och vill lägga till en rekommendation om att all sjömättningsdata som insamlas under projektering skall överföras till Sjöfartsverkets djupdatabas.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av biträdande chefsjurist Li Axrup, verksjurist Amanda Lundmark, Marcus Svanöe samt Emma Moberg. I den slutliga handläggningen har även Anna-Märta Jander, enhetschef Anslutningar och kundrelationer samt verksjurist Ingrid Lindberg deltagit.

Sundbyberg 2025-04-10

Lotta Medelius-Bredhe

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

Dokumentet är signerat med Svenska Kraftnätts underskriftstjänst, SendSign